

Біліченко В. В.,
старший викладач
кафедри тактико-спеціальної підготовки,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,
м. Дніпро

ПСИХОЛОГІЧНЕ ФОРМУВАННЯ КУРСАНТА В УНІВЕРСИТЕТІ ЗІ СПЕЦИФІЧНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ

Курсанти до вступу до закладу вищої освіти зі специфічними умовами навчання МВС України жили по традиціях і звичках своїх батьків і родичів. Ця основа формувалася у них з дитинства. До університету вони могли нехтувати деякими своїми обов'язками. Пропустити заняття або не виконати прохання мами чи батька для сучасних підлітків вважається нормально.

Потрапивши до структури МВС України, курсанти починають жити по чітко регламентованому устрою життя та отримувати від попередників звичаї та специфічні різновиди мови, з якими вони знайомляться одразу ж після вступу до освітнього закладу. Специфічні особливості навчання та проживання в університеті впливають на всі аспекти життя курсантів. Змінюється їх мислення, мовлення, фізичний і моральний стан.

Соціокультурне середовище навчального закладу – це простір, на якому через постійну комунікацію та співробітництво проходить процес соціалізації та еволюції культурного досвіду курсантів. Оточення у закладу вищої освіти формує курсанта, і визначається як «сукупність напрацьованих протягом усієї військової історії організаційно-технічних, соціально-політичних і духовних цінностей, що пов'язані з військовою діяльністю та забезпечують її» [1].

Для досягнення суспільної користі від майбутніх офіцерів поліції кожен з них повинен усвідомлювати соціальну значущість у своїй діяльності. У процесі навчання курсантів на першому плані повинна бути психологічна підготовка. Професійна діяльність поліцейського пов'язана з ризиком для життя, високого рівня стресових ситуацій і навантажень на психіку. Під час психологічної підготовки курсанти повинні засвоїти здатність легко адаптуватись й адекватно реагувати на стресові обставини.

Майбутні офіцери поліції можуть побачити труп; багато крові; поранення, які несумісні з життям та ін. Стійкість їх до стресу є однією з головних рис у майбутнього правоохоронця. Недостатня сформованість психологічних характеристик може призвести до серйозних негативних наслідків як і для фізичного, так і морального стану майбутнього співробітника.

Стресогенний характер професійної діяльності курсантів обумовлює високий рівень нервово-психічного напруження. Проблема психологічної стійкості до стресу є професійно значущою, оскільки від неї залежить ефективність оперативно-службової діяльності співробітників МВС України.

На психологічному рівні важливо розвинути такі риси характеру як упевненість в собі, бо повсякденна службова діяльність офіцерів поліції постійно супроводжується низкою ситуацій, де треба бути впевненим у власних діях.

Сучасні дослідження показують, що впевненість у собі досягається тими людьми, хто вміє показати себе і має далекосяжні плани. Людину, яка завжди має прагнення до чогось більшого можна охарактеризувати як амбітну. Саме ця якість є дуже важливою для успіху і є професійно важливою. Амбіції – необхідність успіху, задля досягнення більшого, на основі підвищених життєвих принципів. У свою чергу, амбіції – це мотиви людини, фундаментом яких є потреба в успіху.

Під цією якістю розуміється правильна постановка людиною особистих і професійних цілей та їх досягнення, прагнення до отримання нових знань, саморозвитку [2, с. 79].

Під час навчання в закладі вищої освіти зі специфічними умовами курсанти набувають важливі морально-етичні якості майбутнього правоохоронця у контексті формування національної самосвідомості, патріотизму та почуття обов'язку перед народом.

Результативність формування готовності курсантів до професійних дій по відношенню до правопорушників залежить від спеціально організованого навчання, зокрема впровадження необхідних педагогічних умов і психологічної підтримки.

Багато рис характеру повинен мати у себе поліцейський. За К. Роджерсом, «повноцінно функціонуюча людина» повинна характеризуватися відкритістю до переживань і розсудливістю, самоприйняттям і повагою до себе, інтернальністю, творчим способом життя, адаптивністю до реальних умов і насиченістю у кожен момент часу [3].

Легко простежити психологічний рівень курсанта. Емоційне здоров'я чи нездоров'я під дією стресу проявляється у навчанні, поведінці і спілкуванні. Стресогенними чинниками, які можуть впливати на порушення психоемоційного стану курсанта є: умови життя, міжособистісні стосунки та відношення до них педагогів і курсових офіцерів, внутрішня ієрархія в колективі.

Індивідуальна і педагогічна здатність адаптуватись до стресостійкості допомагає зберегти нормальну працездатність, необхідну ступінь адаптації в специфічних умовах й розвивати успішну самореалізацію. Стресостійкість характеризує стан фізичного, емоційного і психічного виснаження, спричиненого тривалою включеністю в емоційно напружені й значущі ситуації. Адаптація курсанта полягає у практичних заняттях і розвитку стресостійкості під час стресових ситуацій, які надає викладач.

Список використаних джерел

1. Ковалевский В. Ф. Профессиональная культура офицера. *Военная мысль: журнал*. 1990. № 6. С. 36–43. URL: <http://militaryarticle.ru/voennayamysl/1990-vm/8351-professionalnaja-kultura-oficera>.
2. Макаренко М. В. Основи професійного відбору військових спеціалістів та методики вивчення індивідуальних психофізіологічних відмінностей між людьми. Київ : Ін-т фізіології ім. О. О. Богомольця НАН України, Науково-дослідний центр гуманітарних проблем Збройних сил України, 2006. 79 с.
3. Роджерс К. Р. Взгляд на психотерапию. Становление человека. Москва : Прогресс ; Универс, 1994. 480 с.